CZU: 343.121.5:004.738.5 **https://doi.org/10.5281/zenodo.7657021**

PROTECŢIA INTERESULUI SUPERIOR AL COPILULUI ÎN MEDIUL ONLINE

COLŢENIUC Anatolie

doctorand, Şcoala Doctorală Ştiinţe Juridice, USM
asistent universitar, Departamentul Drept penal, Facultatea de Drept, USM
ORCID ID: 0000-0003-1688-4659

Summary. *The current community, through its actions/ responsibilities, tries to ensure the protection of the child in the online environment. This article will analyze the main risks related to the child's safety in the digital environment. There will be outlined some proposals that will help to combat these risks and to consolidate a child-friendly digital environment.*

Keywords: *children, child protection, online environment, Internet.*

Mediul digital este în dezvoltare şi extindere continuă, ceea ce cuprinde tehnologiile informaţiei şi de comunicare, inclusiv reţele digitale, conţinutul media, servicii şi aplicaţii, dispozitive conectate la reţea, realitatea virtuală, inteligenţa artificială, robotica, sisteme automatizate, biometrie, etc.

Faptul că în societatea contemporană copiii utilizează Internetul de la vârste tot mai mici îi oferă oportunităţi nelimitate de dezvoltare. Cu ajutorul calculatoarelor, telefoanelor (smartphone), televizoarelor şi a altor dispozitive copiii învaţă, îşi dezvoltă imaginaţia, creativitatea, intelectul şi îşi lărgesc cercul de comunicare. Utilizat în mod corespunzător şi fiind accesibil tuturor, internetul are potenţialul de a extinde orizonturile şi de a stimula dezvoltarea creativităţii în întreagă lume. Însă, în legătură cu orice beneficiu, apar şi riscuri care contrabalansează orice realizare a progresului, care necesită o atenţie deosebită şi efort pentru a preveni apariţia şi răspândirea acestora.

Cu mult mai actuală această problemă a devenit odată cu începutul pandemiei Covid-19, or pe parcursul anilor 2020-2021 mai mult de un miliard de copii au avut parte de învăţământ la distanţă, fiind conectaţi în permanenţă la reţea internet şi petrecând o mare parte a zilei comunicând online prin intermediul diferitor dispozitive.

Dacă vorbim despre utilizarea internetului de către minori, trebuie să ne referim la următoarele riscuri care pot să apară şi să afecteze dezvoltarea psihologică normală a copilului.

Printre cele mai grave riscuri poate fi identificată posibila expunere a minorilor fenomenelor de violenţă psihologică răspândită în mediul de comunicare online, precum bullying-ul direct sau indirect; discursuri de ură plasate în acces liber; diferite materiale cu caracter violent trimise nemijlocit copilului sau expuse în public într-o reţea socială, platformă fără acces limitat, etc. În acelaşi timp, prezintă pericol răspândirea prin intermediul reţelelor sociale a

unor mesaje, conținutul cărora prezintă incitări la autovătămare, acțiuni violente în privința altora sau chiar sinucidere.

Un alt aspect problematic ține de viața personală a copiilor. Mulți adolescenți utilizează rețele sociale pentru răspândirea unor informații sau imagini personale cu informații detaliate, care rămân în acces online deschis pentru o perioadă îndelungată de timp. Plasarea acestor informații în spațiul online poate influența negativ viața copilului, or acestea pot fi folosite de către orice persoană sau instituție în scopuri personale, care uneori pot fi extrem de periculoase și/sau ilegale. La fel provoacă îngrijorări și profilarea și stocarea datelor referitoare la activitățile online ale copiilor în scopuri comerciale, adesea fără ca înșiși copiii să-și dea seama despre acest fapt.

Cu referire la un alt risc, copiii pot să acceseze conținutul ilegal sau interzis pentru categoria de vârstă respectivă, ceea ce se întâmplă tot mai des, dat fiind faptul că nu există un sistem bine organizat în ceea ce privește verificarea informației plasate în mediul online. Respectiv, copilul poate fi expus și poate să acceseze conținut informațional de orice natură (inclusiv cu caracter pornografic, discriminatoriu, violent, etc.), ceea ce inevitabil influențează negativ psihicul vulnerabil al copilului, iar în cazuri grave – sănătatea și viața minorului.

Totodată, însăși copiii pot deveni infractori și să comită acțiuni ilegale în mediul online. Astfel de situații includ în mare parte cazuri de hărțuire a altor copii prin intermediul rețelelor de socializare.

La fel, internetul este des folosit de către infractori maturi în scopul comiterii unor acțiuni de ademenire a victimelor minore în scopuri sexuale, ceea ce duce la comiterea unor abuzuri sexuale în privința copiilor în mediul online sau la comiterea actelor de exploatare sexuală online a copiilor.

Un alt aspect ce prezintă pericol pentru copii în mediul online se referă la furtul identității, fenomen analizat și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza K.U. c Finlandei [1]. În respectiva cauză o persoană sau persoane necunoscute au plasat un anunț pe un site matrimonial pe Internet în numele copilului, care avea 12 ani la acel moment, fără cunoștința acestuia. Anunțul oferea detalii privind vârsta, anul nașterii și trăsăturile fizice ale copilului, un link la pagina web pe care el o avea la acel moment, unde apărea fotografia lui, precum și numărul lui de telefon, care era corect, cu excepția unei cifre. În anunț se menționa că acesta era în căutarea unei relații intime cu un băiat de vârsta sa sau mai în vârstă „pentru a fi inițiat”. Minorul a devenit conștient de anunțul de pe Internet atunci când a primit un e-mail de la un bărbat, care i-a oferit să se întâlnească și „apoi să vadă ce dorește”. Tatăl minorului a cerut poliției să identifice persoana care a plasat anunțul pentru a înainta pretenții împotriva acesteia, însă furnizorul de servicii Internet a refuzat să divulge identitatea

titularului adresei IP în cauză, considerându-se obligat să păstreze confidențialitatea telecomunicațiilor, după cum aceasta era definită prin lege. Instanțele naționale au refuzat să satisfacă pretențiile tatălui, deoarece nu exista nicio dispoziție legală expresă care să o autorizeze să oblige furnizorul de servicii să divulge datele de identificare, cu încălcarea secretului profesional. Astfel, urmare a examinării acestui caz de către Curtea Europeană, s-a constatat că, deși obiectul articolului 8 CEDO (dreptul la viață privată) este, în esență, de a proteja persoanele împotriva ingerinței arbitrare de către autoritățile publice, acesta nu doar obligă statul să se abțină de la o astfel de ingerință: în plus față de acest angajament în primul rând negativ, pot să existe obligații pozitive de respectare a vieții private sau de familie. La fel, Curtea a considerat că protecția practică și eficientă a reclamantului a necesitat luarea de măsuri eficiente pentru a identifica și urmări în justiție infractorul, adică persoana care a plasat anunțul. În această cauză, o asemenea protecție nu a fost oferită, ceea ce constituie violarea articolului 8 din CEDO.

Într-un alt caz, Perrin împotriva Regatului Unit (dec.) [2], Curtea a constatat că o condamnare penală pentru fotografii pornografice și scatologice, pe Internet, cu acces gratuit pe pagina de previzualizare (pentru care nu se făcea verificarea vârstei) poate ține de obligația statelor de a proteja moralitatea și drepturile altora. În acest sens, statul nu poate să renunțe la protecție sau să încerce să protejeze persoanele tinere, vulnerabile prin natura lor, în legislația sa. Potrivit Curții Europene, faptul că pot exista alte măsuri de protecție împotriva prejudiciilor care pot fi cauzate de astfel de publicații nu înseamnă că un guvern adoptă o măsură disproporționată dacă începe urmărirea penală, în special în absența unor probe că alte măsuri ar fi fost mai eficiente.

Cel mai mare risc și pericol prezintă posibila comitere a acțiunilor violente cu caracter sexual comise împotriva minorilor în mediul online. Este ușor de a comite astfel de infracțiuni prin stabilirea unui contact cu copil prin intermediul rețelelor sociale sau a altor platforme, de a distribui materiale pornografice sau de a atrage alți copii în activitatea criminală în mediul online. Copiii pot deveni victime ale acțiunilor de producere, distribuire sau folosire a materialelor cu caracter sexual în care apar copii, sau copiii pot fi ademeniți pentru o următoare exploatare sexuală.

În altă ordine de idei, menționăm că, de regulă dezvoltarea tehnologiilor informaționale și de comunicații este însoțită de dezvoltarea cenzurii impuse de către stat. În cea mai extinsă manifestare a sa, cenzura constă în blocarea unor resurse informaționale. Chiar și atunci când măsurile de protecție oferă motive credibile pentru a restricționa accesul copiilor la conținuturi cu scene de violență extremă, imagini care ilustrează comiterea unor abuzuri asupra copiilor sau la

unele organizaţii interzise, uneori restricţiile tind să fie aplicate într-un mod excesiv, uneori excluzând informaţiile adecvate vârstei despre sex, droguri, probleme politice şi sociale. De exemplu, în Regatul Unit filtrele aferente internetului mobil prea largi, care depăşesc cu mult conţinutul sexual pentru adulţi, blochează site-urile web care conţin informaţii despre sănătatea sexuală, precum şi site-urile politice şi de propagandă, care au un rol benefic în informarea copiilor şi educaţia sexuală a acestora, fiind elaborate de specialişti într-o manieră adecvată vârstei. Aşa abordări, la fel, nu pot fi numite benefice pentru copil, fiindcă sunt unele excesive. [3]

În general, putem clasifica riscurile pentru copii în mediul online în următoarele categorii:

- **Riscuri legate de conţinutul expus în mediul online (content):** percepția informaţiilor inexacte sau incomplete; expunerea unui conţinut nepotrivit sau chiar interzis (destinat maturilor; materiale cu caracter extremist/violent/discriminatoriu, etc);
- **Riscuri legate de comunicare cu persoane mature sau de aceeaşi vârstă:** hărţuire; excluderea din comunitatea virtuală; discriminare; defăimarea şi afectarea reputaţiei; unele manifestări ale abuzului sexual şi ale exploatării sexuale, inclusiv sextorsion (extorcare cu scopul sexual) şi grooming (ademenirea în scopuri sexuale); recrutare de către grupuri extremiste, etc.;
- **Riscuri juridice:** relaţii contractuale inadecvate; problema consimţământului online al copiilor; marketing ascuns; jocuri de noroc online accesibile; încălcări legate de prelucrarea datelor cu caracter personal şi utilizarea abuzivă a datelor cu caracter personal (de exemplu spargerea contului personal, furtul datelor de identitate pe rețele de socializare, etc.)
- **Riscuri legate de comportament:** schimbul cu conţinut cu caracter sexual create personal (imagini, video); comportamentul agresiv din partea altor copii în mediul online (cyberbullying, urmărire, hărţuire, etc.). [4]

Este foarte importantă încurajarea şi facilitarea folosirii Internetului de către copii în condiţii de siguranţă şi flexibilitate. În astfel de acţiuni de informare şi educare a copiilor privind utilizarea tehnologiilor informaţionale, trebuie implicaţi atât părinţii, tutorii, cât şi instituţiile de învăţământ, mass-media, operatorii de telefonie mobilă şi prestatorii de servicii Internet. Pentru ca fiecare din aceste instituţii să-şi joace rolul în protejarea copilului online, trebuie să se cunoască întâi de toate care sunt experienţele şi practicile copiilor, dar şi a părinţilor privind utilizarea Internetului.

Dintr-o cercetare recentă, efectuată de către Centrul Internaţional pentru Protecţia şi Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada” (Moldova) [5], rezultă

următoarele date statistice:

- 71,5% dintre copiii cu vârsta 12-15 ani accesează Internetul zilnic, 25,3% de câteva ori pe săptămână și 2,6% de câteva ori pe lună, iar 0,6% mai rar decât o dată pe lună.
- Accesarea zilnică a Internetului crește odată cu vârsta.
- Copiii din mediul urban accesează și utilizează Internetul zilnic într-o măsură mai mare decât cei din mediul rural - 75,6%, față de 68,4%.
- Peste 3/4 dintre copii accesează Internetul în zilele de școală, de obicei, între orele 14.00-22.00, 11,3% - între orele 8.00-14.00 când se află la școală și 4,6% între orele 22.00-8.00.
- În zilele de sâmbătă și duminică, inclusiv vacanță, crește numărul copiilor consumatori de Internet (doar 3,4 % nu utilizează Internetul, față de 7,4% în zilele de școală). Totodată, în aceste zile, scade consumul Internetului în intervalul de la 14.00 la 22.00 cu 19,5 p.p și crește consumul cu 16,7 p.p. în intervalul de dimineață și cu 7,9 p.p. în intervalul de noapte.
- 96,5% dintre copiii cu vârsta 12-15 ani au cont/profil pe rețelele de socializare.
- Peste 44 % dintre copii sunt prezenți pe rețelele de socializare de la o vârstă extrem de fragedă – sub 10 ani, 24 % de la 10 ani și 1/3 de la vârsta de 11-13 ani.

Acest lucru vorbește despre necesitatea informării copiilor despre riscurile existente în mediul online din momentul în care aceștia merg pentru prima dată la școală.

Comitetul ONU pentru drepturile copilului a explicat că, în conformitate cu prevederile Convenției ONU pentru drepturile copilului, statele trebuie să îi ofere copilului mijloace legale de apărare și remedii eficiente pentru cazuri de încălcare a drepturilor copilului, inclusiv în cazul în care astfel de fapte au fost comise de către terțe persoane, cum ar fi, de exemplu, întreprinderi care lucrează în domeniul IT. Îndeplinirea acestei obligații presupune existența unor mecanisme operative și într-adevăr accesibile, luând în considerare interesele copiilor, și care să fie cunoscute atât de către copii, cât și de către reprezentanții acestora.

Astfel, informarea copiilor, părinților și pedagogilor trebuie să se înceapă cu drepturile pe care le au copiii, inclusiv cele care se referă la navigarea securizată în rețea. Pe lângă aceasta, trebuie facilitată și educarea privind modul de folosire a internetului de către copil, pentru a înțelege care pot fi riscurile și cum acestea pot fi evitate.

În Convenția ONU cu privire la drepturile copilului este recunoscut că, copiii formează un grup de vulnerabilitate sporită, fiind pe această cale consfințite drepturile fundamentale ale copiilor care necesită garanții specifice și protecție

adecvată, printre care dreptul de a nu fi supus oricăror forme de exploatare, dreptul la viaţa privată, libertatea de exprimare, etc.

În martie 2021, în calitate de completare la Convenţia ONU cu privire la drepturile copilului a fost publicat documentul Comentariul general nr.25 (2021) privind drepturile copiilor în ceea ce priveşte mediul digital[6], fiind un subiect de rezonanţă în societate. Conform prevederilor documentului respectiv, statele părţi ar trebui să revadă, să adopte şi să actualizeze legislaţia naţională în conformitate cu standardele internaţionale privind drepturile omului, pentru a se asigura că mediul digital este compatibil cu drepturile prevăzute în Convenţia ONU cu privire la drepturile copilului şi în Protocoalele Opţionale la acesta. Astfel, în baza acestui document se afirmă că protecţia copiilor şi a tinerilor constituie obiectul unei responsabilităţi generale, iar factorii de decizie politică, companiile din industrie, părinţii, îngrijitorii, educatorii şi alte părţi interesate trebuie să asigure un viitor durabil în care copiii şi tinerii să se poată dezvolta şi să îşi împlinească potenţialul, atât online, cât şi off-line.

Din caracterul global al mediului digital reiese că pentru crearea unor măsuri eficiente de răspuns e nevoie de o cooperare internaţională în acest sens. Însă, până la momentul actual persistă probleme legate de protecţia copilului în mediul online, principala din ele fiind lipsa unor reglementări legale unanime şi coordonate, care ar corespunde tuturor standardelor internaţionale în acest domeniu, dar şi insuficienţa cooperării internaţionale în acest sens. Necesitatea unei astfel de cooperări transnaţionale rămâne a fi şi mai evidentă urmare a adoptării Comentariului general nr.25 (2021). În acest document nu doar se arată în ce mod tehnologiile informaţionale influenţează negativ sau pozitiv ansamblul drepturilor copilului, dar şi este expus un îndemn spre consolidarea cooperării interstatale în acest domeniu, şi anume, persistă un îndemn spre activizarea eforturilor comune şi creşterea potenţialului instituţional în cazurile de violenţă comisă în privinţa copiilor sau a unor abuzuri în ceea ce îi priveşte, dar şi pentru sporirea responsabilităţii organelor de stat şi a companiilor private din sectorul digital în ceea ce priveşte asigurarea securităţii copilului în mediul online.

În acest sens, menţionăm că pentru a face mai clare problemele care necesită a fi eliminate, dar şi a identifica eventualele mijloace şi metode eficiente de combatere a acestora, la nivel de stat e nevoie de o strategie pe un termen determinat, care ar prevedea pas cu pas procesul de creare a unui mediu digital „prietenos copilului”.

Astfel, se consideră că o strategie naţională privind protecţia copilului în mediul digital, pentru a fi una de perspectivă, trebuie să includă un set de măsuri şi mecanisme interdependente, care să se bazeze pe următoarele principii:

1. Strategia trebuie să se bazeze pe un concept unic, care să cuprindă organe de stat şi societate în întregime, dar şi să prevadă unele acţiuni de natură intersectorială (combinate).

2. Strategia trebuie să fie formulată la cel mai înalt nivel al conducerii unui stat, pentru a asigura asumarea unei responsabilităţi la nivel de stat în ceea ce priveşte realizarea concretă a acestei strategii (împărţirea funcţiilor şi responsabilităţilor între diferite organe de stat, în funcţie de competenţa şi specificul acestora; alocarea de resurse umane şi financiare suficiente, etc.).

3. Strategia ar trebui să fie elaborată pe baza unei înţelegeri cuprinzătoare, bazată pe dovezi, a mediului digital, fiind în acelaşi timp raportată la priorităţile naţionale ale statului.

4. Strategia trebuie să corespundă standardelor internaţionale în ceea ce priveşte asigurarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale copiilor, care sunt consacrate în Convenţia ONU cu privire la drepturile copilului, dar şi în alte acte internaţionale privind drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi, în special, copilului.

5. Strategia ar trebui să fie consecventă şi să se bazeze pe legile şi politicile naţionale similare şi relevante existente.

6. În procesul de elaborare a strategiei trebuie să fie implicate toate părţile interesate, inclusiv copiii şi familiile lor, luând în considerare nevoile şi responsabilităţile acestora.

7. Strategia ar trebui elaborată în conformitate cu strategiile generale de dezvoltare economică şi socială ale statului, având în vedere şi aspecte ce ţin de mobilizarea de investiţii şi resurse pentru asigurarea protecţiei copiilor în mediul online.

8. Strategia ar trebui să utilizeze cele mai adecvate instrumente politice pentru a atinge obiectivul.

9. Eforturile şi activitatea părţilor interesate trebuie să fie direcţionată spre extinderea posibilităţilor şi educarea copiilor, educatorilor, pedagogilor în calitatea lor de persoana „digitalizată”, ceea ce include şi alfabetizare digitală.

10. Strategia ar trebui să promoveze dezvoltarea unui mediu digital sigur pentru copii. [4]

În acest sens, menţionăm că la 11 mai 2022, în cadrul Uniunii Europene a fost adoptată o nouă strategie europeană pentru un internet mai bun pentru copii (Better Internet for Kids - BIK+).[7] Având în vedere vectorul european de dezvoltare al Republicii Moldova, nu putem neglija prevederile din respectiva strategie, or standardele impuse în aceasta nu pot fi privite doar prin prisma aplicării lor în cadrul statelor-membre a UE, ci trebuie să fie un model pentru fiecare stat democratic, care promovează respectarea şi asigurarea drepturilor fundamentale ale omului, la care se atribuie şi Republica Moldova.

Astfel, la 1 iunie 2022, Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale a Republicii Moldova a prezentat oficial Programul Naţional pentru Protecţia Copilului pentru

anii 2022-2026.[8] Documentul setează obiectivele și acțiunile prioritare pentru următorii cinci ani, care au drept scop consolidarea sistemului de protecție socială a copilului din Republica Moldova, pentru a răspunde prompt și eficient la nevoile fiecărui copil. Acest Program este însoțit și de un plan de acțiuni menit să asigure realizarea eficientă și practică a programului. Ceea ce este specific acestui program este prezența unui număr larg de măsuri, care privesc siguranța copilului în mediul online, cum ar fi: elaborarea Ghidului cu privire la politicile interne de protecție a copilului (inclusiv online) pentru instituțiile care lucrează cu și pentru copii; elaborarea cadrului normativ în vederea modificării mecanismelor de colaborare intersectorială în conformitate cu noile modificări ale cadrului normativ și situația curentă în domeniul protecției copilului, inclusiv a procedurilor de prevenire a violenței în mediul online; elaborarea și aprobarea mecanismului de raportare și blocare a materialelor de abuz sexual online al copilului, etc.

În concluzie, putem menționa că, copiii și adolescenții sunt supuși unor riscuri specifice în mediul online precum:

- Expunerea la conținut ilegal și/sau dăunător;
- Victimizarea prin intimidare, hărțuire sau amenințare (sau ”cyberbullying”);
- Instrăinarea sau furtul datelor cu caracter personal;
- Trimiterea sau primirea de secvențe video, imagini sau mesaje cu caracter sexual;
- Grooming (ademenirea în scopul săvârșirii actelor sexuale);
- Identitatea, reputația online și securitatea pe internet;
- Informații neverificate;
- Utilizarea excesivă a calculatorului sau dependența de jocuri și Internet;
- Raportarea conținutului ilegal/ dăunător.

Specificul mediului în care apar aceste riscuri dictează și necesitatea elaborării unor măsuri adecvate de combatere, care, la fel, să fie raportate la specificul mediului în care se pot întâlni – în cazul dat, mediul digital.

Analiza efectuată în prezentul studiu permite identificarea și înaintarea următoarelor recomandări de ordin strategic:

- Elaborarea mecanismelor de raportare a conținutului ilegal și dăunător.
- Crearea și promovarea unei platforme online de intervenție, în cazuri de abuzuri online, pentru consilierea copiilor și facilitarea accesului acestora la servicii specializate de asistență și protecție.
- Asigurarea unei instruiri profunde în școli (în calitate de un curs separat sau ore informative) pe subiectul siguranței online și promovarea subiectului siguranței online în cadrul activităților extrașcolare (cluburi de dezbateri

pentru elevi, centre de tineret, grupuri de inițiativă a tinerilor etc.). Desfășurarea de către cadrele didactice a lecțiilor și activităților informative la subiectul siguranței online.
- Formarea profesioniștilor din instituțiile de învățământ pe subiectul siguranței copiilor online.
- Dezvoltarea resurselor informaționale de educație digitală într-un format și conținut accesibil pentru părinți (materiale informative, broșuri, ghiduri, etc.) pentru a îi familiariza cu subiectul dat și a face posibilă educarea copiilor și în mediul familial în ceea ce privește siguranța digitală.
- Securizarea accesului la rețelele Wi-Fi de către operatorii de servicii Internet în cadrul instituțiilor de învățământ, centrelor educative de dezvoltare sau recreare pentru copii.
- Restricționarea accesării conținutului ilegal în toate rețelele Wi-Fi publice.
- Dezvoltarea unor opțiuni de filtrare și restricționare a conținutului dăunător și ilegal pentru copii, ținând cont de prevederile legale existente care ar putea fi propuse ca serviciu opțional părinților de către prestatorul de servicii internet.
- Asigurarea comunicării inter- și intra- sectoriale pentru o mai bună colaborare în vederea promovării subiectului siguranței copiilor pe Internet.
- Dezvoltarea parteneriatului public-privat pentru promovarea serviciilor existente pentru protecția copiilor online și a platformelor existente de informare, consiliere sau raportare.
- Consolidarea politicii statului și a cooperării internaționale în ceea ce privește asigurarea respectării drepturilor copilului în mediul online și creării unui mediu digital prietenos copilului.

Referințe:

1. Cauza K.U. c. Finlandei (Cererea nr.2872/02). [Accesat: 7.09.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-119642
2. Decizia de inadmisibilitate. Cauza Stephane Laurent Perrin c. Regatului Unit. [Accesat: 7.09.2022]. Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-70899
3. The report from the International NGO Council on Violence against Children. Violating children's rights: Harmful practices based on tradition, culture, religion or superstition. [Accesat: 12.09.2022] Disponibil: https://bit.ly/3eDvIDB
4. Аналитическая записка. Обеспечение безопасности детей в цифровой среде: Важность защиты и расширения прав и возможностей. [Accesat: 13.09.2022] Disponibil: https://bit.ly/3MCYFvX
5. Centrul Internațional „La Strada”. Sumar al studiului Siguranța copiilor pe internet. [Accesat: 13.09.2022] Disponibil: https://bit.ly/3yK2R7s
6. Comentariul general nr.25 (2021) privind drepturile copiilor în ceea ce privește

mediul digital, aprobat la 2 martie 2021. Publicat: 24 martie 2021. [Accesat: 15.09.2022] Disponibil: https://bit.ly/3eyTPDl

7. A Digital Decade for children and youth: the new European strategy for a better internet for kids (BIK+). [Accesat: 17.09.2022] Disponibil: https://bit.ly/3s0pMHW
8. Hotărârea Guvernului RM nr.347 din 01.06.2022 cu privire la aprobarea Programului national pentru protecţia copilului pe anii 2022-2026 şi a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr.194-200, art.492.